

Δίκτυο

Σημαντικών Περιοχών για τα πουλιά της Ελλάδας

Εξελιξείς στην προστασία των βιοτόπων των πουλιών

ΕΟΕ-Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία www.ornithologiki.gr

Τεύχος 3

Οκτώβριος 2005

Ενημέρωση σε επικεφαλίδες

Επέκταση Δικτύου - Σεμινάρια

Το Κιρκινέζι στα Φάρσαλα

Σπερχειός. Το παραποτάμιο Δάσος

Το Ναύπλιο διώχνει τους φτερωτούς επισκέπτες

Απειλείται η Αλυκή Τιγκάκι στη Κω

Census Falco eleonorae 2005

ΟΣΑ – Ορνιθολογικός Σταθμός Αντικυθήρων

Post-LIFE επίσκεψη στη Γιάλοβα

Συντονίστρια Δικτύου ΣΠΠΕ: Μαρίλια Καλούλη

Στείλτε το άρθρο σας για το επόμενο Newsletter στο e-mail: mkalouli@ornithologiki.gr

Επέκταση του Δικτύου σε νέες περιοχές

Photo: A. Bonetti

Σεμινάρια για νέους Υπευθύνους

Ολοκληρώνοντας την δεύτερη χρονιά ζωής του Δικτύου των Υπευθύνων Παρακολούθησης ΣΠΠΕ, ετοιμαζόμαστε για την νέα του επέκταση σε νέες περιοχές και νέους υπευθύνους που θα ενταχθούν στην υπάρχουσα ομάδα. Αυτή θα είναι η τρίτη του επέκταση ακολουθώντας την αρχική στρατηγική που είχε ως στόχο την ετήσια διεύρυνση του Δικτύου. Τελικός στόχος είναι η κάθε ΣΠΠΕ να αποκτήσει τον δικό της caretaker.

Στη νέα επέκταση θα ενταχθούν συνολικά 19 περιοχές οι οποίες θα παρακολουθούνται από 25 νέα άτομα. Τα σεμινάρια διοργανώνονται για το πρώτο Σαββατοκύριακο του Νοεμβρίου και θα διεξαχθούν κατά πάσα πιθανότητα στην Στροφυλιά.

Τα σεμινάρια είναι ανοικτά για όλα τα μέλη του Δικτύου που δεν είχαν μπορέσει να παρευρεθούν στα περσινά ή προπέρσιν σεμινάρια.

Για τα υπόλοιπα μέλη του Δικτύου:

Διοργάνωση συναντήσεων

Ένα θέμα που μας έχει απασχολήσει έντονα μέσα στο Δίκτυο είναι η διοργάνωση συναντήσεων μεταξύ των μελών, σε μία από τις ΣΠΠΕ, με σκοπό την γνωριμία, την ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών, την συζήτηση πάνω σε θέματα λειτουργίας του δικτύου και προβλημάτων που έχουν αντιμετωπιστεί αλλά και την παρατήρηση πουλιών στην εκάστοτε περιοχή.

Εξαιτίας της τεράστιας διασποράς των μελών σε όλη την Ελλάδα, μία από τις προτάσεις είναι η δημιουργία συναντήσεων ανά Περιφέρεια, με αρχικό άξονα Βορρά – Νότο. Δύο άμεσες συναντήσεις που μπορούν να διοργανωθούν είναι σε ΣΠΠΕ κοντά στις δύο μεγάλες πόλεις της Αθήνας και Θεσσαλονίκης. Στη συνέχεια, την Άνοιξη, μπορεί να διοργανωθεί μία πανελλήνια συνάντηση σε μία ενδιάμεση περιοχή όπου να συγκεντρώσει τα μέλη από όλη την Ελλάδα.

Σε πρώτη φάση τα δύο γραφεία της Αθήνας και Θεσσαλονίκης θα διοργανώσουν αυτές τις συναντήσεις σε χώρο και χρόνο που θα σας ανακοινωθεί. Οι συναντήσεις αυτές θα είναι ανοιχτές για όλους.

Μαρίλια Καλούλη
Συντονίστρια Δικτύου Υπευθύνων
Παρακολούθησης ΣΠΠΕ

Είδος - Κιρκινέζι

Το κιρκινέζι (*Falco naumanni*) στην ΣΠΠΕ Φαρσάλων

Το κιρκινέζι είναι ένα μικρό, κυρίως εντομοφάγο μεταναστευτικό γεράκι που φωλιάζει συνήθως σε χαλαρές αποικίες και παρουσιάζει φυλετικό διμορφισμό. Η κατανομή του είναι αρκετά ευρεία και περιλαμβάνει πολλές χώρες της Ευρώπης, της Ασίας και της Αφρικής. Στην Δυτική Παλαιαρκτική οι χώρες που φιλοξενούν τους μεγαλύτερους πληθυσμούς είναι η Ισπανία και η Ελλάδα.

Αρσενικό Κιρκινέζι

Η περιοχή των Φαρσάλων –στην οποία περιλαμβάνονται η πόλη των Φαρσάλων και οι γύρω λόφοι- χαρακτηρίστηκε σαν IBA εξαιτίας του φωλιάσματος των κιρκινεζιών. Κάθε χρόνο η IBA φιλοξενεί περίπου 100 ζευγάρια και άλλα 100 περίπου τα γειτονικά χωριά. Το κιρκινέζι φωλιάζει μέσα στην πόλη των Φαρσάλων, συνήθως σε παλιά οικοδομήματα κάτω από τα κεραμίδια ή σε τρύπες των τοίχων, ενώ μια φορά είδα ένα ζευγάρι να έχει φωλιάσει σε μία παλιά φωλιά από καρακάξες. Εμφανίζονται στην περιοχή κατά τα τέλη Μαρτίου και αναχωρούν για διαχείμαση στην Αφρική κατά τα μέσα-τέλη Σεπτεμβρίου.

Θηλυκό Κιρκινέζι

Το 2000 η Bird Life International χαρακτήρισε το είδος σαν τρωτό (vulnerable). Βασική αιτία γι' αυτό ήταν η σημαντική μείωση του πληθυσμού του παγκόσμια. Στην περιοχή των Φαρσάλων κύριες απειλές για το είδος αποτελούν η εντατικοποίηση της γεωργίας και κυρίως τα φυτοφάρμακα, η καταστροφή των παλιών οικοδομημάτων και επομένως η δυσκολία εύρεσης χώρων για φώλιασμα, η καταστροφή των βιοτόπων του κυρίως από εκχερσώσεις και επομένως η δυσκολία εύρεσης τροφής. Έτσι σπάνια είδα τα κιρκινέζια να κυνηγούν σε καλλιεργημένες εκτάσεις. Συνήθως κυνηγούσαν στους γύρω

λόφους που δεν καλλιεργούνται και έχουν χαμηλή, ελάχιστη ή καθόλου βλάστηση. Η μόνη φορά που τα κερκινέζια κυνηγούσαν στα χωράφια ήταν όταν οι αγρότες έκαιγαν τις σιτοκαλαμιές κι επομένως ήταν εύκολο να βρουν τις λείες τους λόγω της φωτιάς.

Σε σχέση με τις άμεσες δράσεις προστασίας θα πρότεινα την κατασκευή και τοποθέτηση διαφόρων τύπων τεχνητών φωλιών τις οποίες το κερκινέζι δέχεται με σχετική ευκολία. Η εμπειρία ορνιθολογικών οργανώσεων από άλλες χώρες όπως η Ισπανία και η Γαλλία, που εφάρμοσαν παρόμοια προγράμματα, θα μας είναι πολύτιμη στον τομέα αυτό.

Μεσοπρόθεσμα θα πρότεινα την εφαρμογή ενός συγκεκριμένου νομικού πλαισίου προστασίας της περιοχής. Η υπόθεση αυτή, ως προς το σκέλος του χαρακτηρισμού της περιοχής σαν SPA, εκκρεμεί ακόμη στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, καθώς το ελληνικό κράτος αρνείται να προχωρήσει στον χαρακτηρισμό αυτό. Μακροπρόθεσμα τέλος οι προτάσεις δεν μπορεί παρά να αφορούν στην εφαρμογή οικολογικών μεθόδων αγροτικής εκμετάλλευσης.

*M.Μοσχόβης triantae@otenet.gr
CaretakerΦαρσάλων*

Παρουσίαση ΣΠΠΕ

Τα παραποτάμια δάση του Σπερχειού. Το οικοσύστημα και οι απειλές

Σε μια έκταση 34000 εκταρίων περίπου στο νομό Φθιώτιδος και συγκεκριμένα μεταξύ των βουνών Οίτη, Όθρυ και Τυμφρηστός απλώνεται μια ιδιαίτερα εύφορη κοιλάδα, η Κοιλάδα του Σπερχειού ποταμού και στη συνέχεια το Δέλτα του.

Σημαντική περιοχή για τα πουλιά στην Ελλάδα, αλλά και για πάρα πολλά είδη της υπόλοιπης πανίδας και χλωρίδας. Μεγάλο μέρος της περιοχής καλύπτεται από μεγάλη ποικιλία καλλιεργειών (ετήσιες και δεντροκαλλιέργειες), κάποιους θαμνότοπους (κυρίως στους πρόποδες βουνών) και διάφορους άλλους τύπους ενδιαιτημάτων σε μικρότερη έκταση, αλλά πολύ σημαντικούς για την βιοποικιλότητα της περιοχής. Ένα τέτοιο ενδιαίτημα πολύ σημαντικό, που κάνει την περιοχή να ξεχωρίζει και της προσδίδει ένα ιδιαίτερο χαρακτήρα είναι τα παραποτάμια δάση της. Τέτοιου τύπου δάση στην Ελλάδα όλο και σπανίζουν και έχουν απομείνει πλέον

ελάχιστα, λόγω αποψίλωσής τους για οικονομικούς λόγους.

Τα παραποτάμια δάση του Σπερχειού σήμερα, είναι απομεινάρια των παλαιότερων εκατοντάδων στρεμμάτων δασών που υπήρχαν κατά μήκος της κοίτης του ποταμού, τα οποία όπως και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας αποψιλώθηκαν για επέκταση καλλιεργειών. Τα απομεινάρια αυτά βρίσκονται σε διάφορα σημεία του ποταμού, με σημαντικότερο το πλατανόδασος Μεξιάτων και ένα μεγάλο τμήμα όπου ξεκινάει από το χωριό Ροδωνιά και φτάνει έως την Μακρακώμη, με κυριότερο όμως το κομμάτι που βρίσκεται μεταξύ των χωριών Καστρί και Μάκρη.

Εκτός από αυτά τα δύο τμήματα, κατά μήκος όλης της κοίτης υπάρχει παρόχθια βλάστηση πλάτους από λίγα μόνο μέτρα έως και κάποιες δεκάδες. Η ηλικία των δέντρων στα δύο μεγάλα τμήματα είναι αρκετά μεγάλη, ενώ στην παρόχθια βλάστηση ποικίλει, ανάλογα με την περιοχή και τις καταστροφές που έχουν υποστεί από διάφορες ανθρώπινες δραστηριότητες. Τα τελευταία χρόνια υπάρχει σε κάποια σημεία φυσική αναγέννηση παρόχθιας βλάστησης, δυστυχώς όμως η καταστροφή δέντρων για κατασκευή αναχωμάτων, η εγκατάσταση εργοταξίων για αμμοληψίες/ χαλικοληψίες, η έντονη βόσκηση, η συλλογή καυσόξυλων, σε κάποια τμήματα ακόμη και πυρκαγιές ή και επέκταση καλλιεργειών αποθαρρύνουν αυτή την αναγέννηση με αποτέλεσμα να μην μπορεί να γίνει μια ομαλή ανάπτυξη των φυτών και κάποια τμήματα σιγά σιγά να εξαφανίζονται. Κάποιες από αυτές τις απειλές τις συναντούμε και στα παραποτάμια δάση, όπως η έντονη βόσκηση (όπου εμποδίζει την αναγέννηση και καταστρέφει τον υπόροφο) και η καταστροφή κάποιων δέντρων για διάφορους λόγους.

Επίσης κίνδυνοι όπως πάρα πολλές χωματερές σχεδόν σε όλα τα παραποτάμια, δρόμοι που υπάρχουν εντός των δασών, αγροχημικά από τις γύρω καλλιεργήσιμες εκτάσεις, έντονο κυνήγι, κ.α., υπάρχουν σε μεγάλο βαθμό.

Όσον αφορά τα είδη δέντρων που αποτελούν τα δάση αυτά είναι κυρίως το πλατάνι *Platanus orientalis* (όπου σε ορισμένα είναι κυρίαρχο), οι ιτιές *Salix sp.*, οι λεύκες *Populus alba* και *P. nigra* και το κλήθρο *Alnus glutinosa* (είδος σημαντικό για την περιοχή). Άλλα είδη δέντρων και θάμνων όπου αναπτύσσονται, σε μικρότερα όμως ποσοστά, είναι η φτελιά *Ulmus minor*, η πικροδάφνη *Nerium oleander*, η λυγαριά *Vitex agnus castus*, οι κραταιοί *Crataegus sp.*, τα βάτα *Rubus sp.*, οι αγριοτριανταφυλλιές *Rosa sp.*, τα αρμυρίκια *Tamarix sp.* και πολλά άλλα είδη. Όλα αυτά μερικές φορές σχηματίζουν αδιαπέραστα τμήματα, κυρίως στην παραποτάμια βλάστηση. Εκτός από αυτά τα φυτά υπάρχουν και άλλες φυτοκοινωνίες όπως καλαμιώνες με *Phragmites* κυρίως, μικρά ξέφωτα με διάφορες πόες, σε κάποια σημεία υπάρχουν επίσης και τυρφώνες με το φυτό κοψιάς *Cladium mariscus* και διάφορα αγρωστώδη, και τέλος υπάρχουν και πολλά πυκνά αναρριχητικά είδη στους κορμούς των δέντρων όπως κισσοί *Hedera sp.* Ακόμη, δεκάδες είδη αγριολούλουδων, αναπτύσσονται μέσα στα δάση, όπως ορχιδέες, ανεμώνες, αριστολόχιες, ιππουρίδες, κλπ.

Όλη αυτή η πλούσια βλάστηση, σε συνδυασμό με τις γύρω καλλιέργειες, τον Σπερχειό, τα κανάλια νερού και τις διάφορες συστάδες δέντρων γύρω από τα δάση, προσελκύουν και ένα μεγάλο αριθμό πανίδας που αποτελείται από πολλά είδη ερπετών (νερόφιδα *Natrix sp.*, νεροχελώνες *Mauremys caspia*,

πρασινόσαυρες *Lacerta sp.*, χελώνες *Testudo hermanni*, κ.λπ) και αμφιβίων (διάφοροι

βάτραχοι *Rana sp.*, *Hyla*, φρύνοι *Bufo sp.*, κ.α), αρκετά είδη θηλαστικών (όπως ασβοί *M. meles*, αλεπούδες *V. vulpes*, αγριογάτες *F. sylvestris*, κουνάβια *M. foina*, σκαντζόχοιροι *E. concolor*, κ.α, επίσης πολύ σημαντικούς αριθμούς νυχτερίδων, μυγαλών και τρωκτικών, ενώ σπάνια εμφανίζονται λύκοι *C. lupus*) και εκατοντάδες είδη εντόμων, με ιδιαίτερα καλό αριθμό σε είδη πεταλούδων και σκαθαριών. Όσον αφορά τα πουλιά στις

περιοχές αυτές, έχουν παρατηρηθεί πάνω από 140 είδη. Τον χειμώνα μέσα στα δάση αυτά βρίσκουν καταφύγιο μεγάλα κοπάδια από κεδρότσιχλες *Turdus pilaris*, και άλλα σιχλοειδή

Καρδερίνα, Χ. Ευσταθίου *Turdus sp.* και ανάμεικτα κοπάδια σπιζών και σιχλονιών, κυρίως καρδερίνες *Carduelis carduelis* και λούγαρα *C. spinus* όπου τρέφονται με τους καρπούς των πλατανιών και των κλήθρων, αλλά και σκαρθάκια *Serinus serinus*, σιρλοτσιχλονα *Emberiza cirulus* και σπίνιοι *Fringilla coelebs*. Γενικά, τον χειμώνα μπορεί να δει κανείς μια μεγάλη ποικιλία ειδών (κυρίως στρουθιόμορφων). Όλο τον χρόνο ζουν μέσα στα δάση και νυκτόβια αρπακτικά όπως ο μπούφος *Bubo bubo*, ο χουχουριστής *Strix aluco* και ο νανόμπουφος *Asio otus*. Τα δάση της περιοχής είναι ιδιαίτερα σημαντικά και για την αναπαραγωγή αρκετών ειδών, όπως του σαϊνιού *Accipiter brevipes*, των δρυοκολαπτών *Dendrocopos medius* και *D. syriacus*, του αιγοθήλη *Caprimulgus europaeus*, του λευκοτσικνιά *Egretta garzetta* και ίσως του σταχτοτσικνιά *Ardea cinerea* και του νυχτοκόρακα *Nycticorax nycticorax*, επίσης πολλά είδη στρουθιόμορφων όπως καμποδεντροβάτες *Certhia brachydactyla*, σιροβάκοι *Sylvia sp.*, αηδόνια *Luscinia megarhynchos* και σακουλοπαπαδίτσες *Remiz pendulinus*. Πολύ σημαντικό για την ευρύτερη περιοχή επίσης,

Νυχτοκόρακας, Χ. Ευσταθίου είναι το φώλιασμα τεσσάρων ειδών κεφαλάδων *Lanius collurio*, *L. minor*, *L. nubicus* και *L. senator*, κι αυτό γιατί είναι από τα λίγα μέρη της χώρας μας όπου συναντούμε και τα τέσσερα είδη σε περίοδο αναπαραγωγής μαζί. Τέλος, υπάρχει μια μεγάλη αποικία από κάργιες *Corvus monedula*. Πολύ συχνά, κατά την άνοιξη και το καλοκαίρι παρατηρούνται φίδαετοί *Circaetus gallicus*, πετρίτες *Falco peregrinus*, πελαργοί *Ciconia nigra* και *C. ciconia*, μελισσοφάγοι *Merops apiaster*, κ.α., τα οποία φωλιάζουν είτε περιφερειακά των

δασών, είτε σε πιο απομακρυσμένες περιοχές και επισκέπτονται τα παραποτάμια μέρη για τροφοληψία. Ακόμη, το καλοκαίρι (κυρίως Ιούνιο) σημαντική είναι η παρουσία μαυροπετριτών *Falco eleonorae*, όπου κοπάδια των 5-50 ή και παραπάνω ατόμων τρέφονται γύρω και πάνω από τα δάση και την πλούσια παρόχθια βλάστηση κατά μήκος όλου του ποταμού, αλλά και χρησιμοποιούν τα δάση για κούρνιασμα. Κατά τις μεταναστευτικές περιόδους οι περιοχές αυτές χρησιμοποιούνται ως σταθμοί ξεκούρασης και κυρίως τροφοληψίας αρκετών ειδών, όπως του κούκου *Cuculus canopus*, πολλών ειδών της οικογένειας *Sylviidae*, και πολλών άλλων μεταναστευτικών ειδών, κάποιες φορές, κυρίως την άνοιξη, έχει παρατηρηθεί και ο ψαραετός *Pandion haliaetus*.

Όπως φαίνεται από το παραπάνω κείμενο, φαίνεται η σημαντικότητα των παραποτάμιων δασών και της παρόχθιας βλάστησης για την βιοποικιλότητα του οικοσυστήματος του Σπερχειού, και η ιδιαίτερη αξία των ενδιαιτημάτων αυτών στην ευρύτερη περιοχή και όχι μόνο. Για τα δάση αυτά θα πρέπει να ληφθούν καλύτερα μέτρα για την προστασία τους και έγκαιρα, ώστε να διατηρηθούν και να συνεχίσουν να φιλοξενούν την πλούσια χλωρίδα και πανίδα τους. Όσον αφορά την παρόχθια βλάστηση, θα πρέπει να υπάρχει μια ιδιαίτερη διαχείριση και προστασία, ώστε να μπορέσει να αναγεννηθεί, να αναπτυχθεί ομαλά και να εξελιχθεί με τα χρόνια σε μεγαλύτερες συστάδες. Η βλάστηση αυτή δεξιά κι αριστερά από τις κοίτες των ποταμών είναι πολύ σημαντική και προστατεύει τις περιφερειακές καλλιέργειες ή οικισμούς από τις πιθανές πλημμύρες, κι αυτό είναι ένας λόγος ακόμη για την ενθάρρυνση της βλάστησης αυτής και την αποφυγή αναχωμάτων και άλλων έργων όπου επιβαρύνουν τα οικοσυστήματα και το τοπίο γενικότερα.

*** Όλες οι παραπάνω παρατηρήσεις και καταγραφές είναι αποκλειστικά προσωπικές από το 1995 μέχρι το 2005, στο συγκεκριμένο κείμενο, αν και είναι λίγο γενικό, προσπάθησα να δώσω όσο δυνατόν γίνεται μια αντιπροσωπευτική εικόνα των περιοχών αυτών και συγκεκριμένα των απειλών τους, της βιοποικιλότητάς τους, καθώς και κάποια άλλα γενικά στοιχεία. Ειδικά για την διατήρησή τους, όπως αναφέρω και στο κείμενο θα πρέπει να ληφθούν ιδιαίτερα μέτρα και να δοθεί ιδιαίτερο βάρος σε όλα τα εναπομείναντα παραποτάμια και παραλίμνια δάση της Ελλάδας.*

Απόστολος Χριστόπουλος
Υπεύθυνος Παρακολούθησης Κοιλιάδας και
Δέλτα Σπερχειού- Μαλιακού κόλπου
lanisapo@yahoo.gr

Απειλές στις ΣΠΠΕ

Το Ναύπλιο διώχνει τους φτερωτούς (και όχι μόνο) επισκέπτες του

Κατά τη διάρκεια των φετινών μεσοχειμωνιάτικων καταμετρήσεων στην παραλία Ν. Κίου Ναυπλίου, βρεθήκαμε με τον Νίκο Προμπονά και Θωδωρή Κομηνό μπροστά σε ένα θλιβερό θέαμα. Κατά μήκος της παραλίας διεξάγονταν έργα επέκτασης του λιμανιού, επιχωματώσεις και μπαζώματα περιοχών ζωτικής σημασίας για την ορνιθοπανίδα της περιοχής. Η μυρωδιά από τα σκουπίδια και τα απόβλητα των γύρω βιομηχανιών ήταν έντονη, τα μπάζα και οι λόφοι από τα χώματα συνέθεταν ένα σκηνικό το οποίο σε τίποτε δεν θύμιζε την παραλία του Ναυπλίου όπως την ξέραμε πριν κάποια χρόνια. Και όλα αυτά με φόντο το Μπούρτζι και το Παλαμίδι...μία πραγματικά αντιφατική εικόνα. Μέσα σε όλα αυτά τα έργα, τα πουλιά φαίνονταν να κοιτούν με απορία. Δεν έχει σημασία πόσα είδη καταγράψαμε (αρκετά είναι η αλήθεια), γιατί νομίζω η φωτογραφίες των Σταχτοτσικνιάδων μπροστά από το εργοστάσιο και του Αργυροτσικνιά ανάμεσα από χαλίκια και επιχωματώσεις, μιλούν από μόνες τους.

Ο υγρότοπος που σχηματίζει η μεγάλη αυτή παραλία με άμμο είναι εξαιρετικά σημαντικός, κυρίως για τα παρυδάτια είδη που περνούν κατά τη μετανάστευση. Η περιοχή διαθέτει ρηχά νερά με αρκετή τροφή για τους φτερωτούς επισκέπτες, που έχουν πλέον να αντιμετωπίσουν τις μπουλντόζες, τους κυνηγούς (ανέκαθεν άλλωστε), αλλά και τα νυχτερινά κέντρα κατά μήκος της παραλίας τους καλοκαιρινούς μήνες.

Ξαναεπισκέφτηκα το Ναύπλιο την Άνοιξη. Η κατάσταση ίδια και χειρότερη. Τα έργα σε μεγαλύτερη πλέον έκταση, και τα οποία απ'ότι πληροφορήθηκα αφορούν την επέκταση του λιμανιού του Ναυπλίου καθώς και της σιδηροδρομικής γραμμής, που θα καταλήγει στο λιμάνι, ώστε να φορτώνονται τα εμπορεύματα (όπως πορτοκάλια, και άλλα αγροτικά προϊόντα) κατ'ευθείαν σε μεγάλα εμπορικά πλοία, για να πάνε στις αγορές τις Ευρώπης. Αν και ίσως ήταν ήδη αργά, αποφασίσαμε με την βοήθεια της ΕΟΕ να προβούμε σε καταγγελία. Δεν γνωρίζω ακόμα την εξέλιξη της αλλά εύχομαι τουλάχιστον να αφυπνίσει κάποιους αρμόδιους. Εκτός αν προτιμούν να βλέπουν δεξαμενόπλοια και φορτηγά πλοία μπροστά από το όμορφο Ναύπλιο, από μία παραλία με καθαρά νερά που σφίξει από σημαντική ορνιθοπανίδα.

*Σπύρος Σκαρέας, Γεωπόνος –Εντομολόγος
Υπεύθυνος Παρακολούθησης Σχοινιά
spyros_skareas@hotmail.com*

Η Αλυκή Τιγκάκι στη Κω κινδυνεύει από συνεχείς επεμβάσεις

Ένας από τους σημαντικότερους υγροτόπους των Δωδεκανήσων, η Αλυκή Τιγκάκι στη Κω, έχει γίνει στόχος τα τελευταία χρόνια για συνεχείς αλόγιστες και παράνομες επεμβάσεις με καταστροφικές συνέπειες. Η Αλυκή, έχει χαρακτηριστεί ως Ζώνη Ειδικής Προστασίας (SPA) και εντάσσεται μέσα στο NATURA 2000, το γεγονός αυτό δεν σταμάτησε τον Δήμο Δικαίου στο να προχωρήσει σε επιχωμάτωση έκτασης περίπου 1200 μέτρων και πλάτους 10 μέτρων μέσα στην ΖΟΕ απόλυτης προστασίας! Η επιχωμάτωση αυτή κατέστρεψε ολοσχερώς την παρόχθια βλάστηση που υπήρχε κατά μήκος του περιμετρικού καναλιού. Αν δεν αντιδρούσαν οι κάτοικοι της περιοχής και η

Ζωοφιλική Οικολογική Ένωση Κω, οι εργασίες δεν θα σταματούσαν εκεί καθώς οι μαρτυρίες των κατοίκων μιλούσαν για κατασκευή Ιπποδρομίου! Αυτή την στιγμή ο χωμάτινος δρόμος που κατασκευάστηκε παράνομα διευκολύνει την είσοδο τζιπ, μηχανών δίκυκλων και τετράτροχων μέσα στον πυρήνα της υγροτοπικής έκτασης. Η διατάραξη των πουλιών είναι πλέον συνεχής και μόνιμη, χωρίς κανείς να λαμβάνει μέτρα.

Σε συνέχεια της καταγγελίας της Ζωοφιλικής Οικολογικής Ένωσης Κω και μετά από έντονη δραστηριοποίηση της Υπεύθυνης Παρακολούθησης της ΣΠΠΕ, Εύας Δημητρίου, η ΕΟΕ αναγνωρίζοντας την σημασία της καταστροφής έστειλε επιστολή προς όλες τις υπηρεσίες με την οποία γνωστοποιεί ότι μετά από ένα χρόνο παρότι η Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος κάλεσε το τμήμα Πολεοδομίας Ν.Α. Δωδεκανήσου να προβεί σε διενέργεια ελέγχου και να επιβάλει τις προβλεπόμενες κυρώσεις, δεν έχει επιβληθεί καμία κύρωση προς τους αρμόδιους υπευθύνους, ενώ η επιχωμάτωση έχει παραμείνει εκεί ανέπαφη. Το πιο προκλητικό όμως είναι ότι στο κλιμάκιο Ελέγχου Περιβάλλοντος που συνέστησε η Νομαρχία, μετείχε και υπάλληλος του Δήμου που έκανε την επιχωμάτωση και μηχανικός της ΤΥΔΚ, μόνιμη συνεργάτης του κ. Δημάρχου.

Οι επεμβάσεις όμως δεν σταματάνε εκεί, ο ίδιος Δήμος θεώρησε καλό να κατασκευάσει αγωγό με τον οποίο θα εισέρχεται θαλασσινό νερό κατά τους θερινούς μήνες στην Αλυκή ώστε να καταπολεμηθούν τα κουνούπια! Όπως καταγγέλλει η Υπεύθυνη περιοχής, η συνεχής ροή είχε ως αποτέλεσμα να καταστρέψει ένα μεγάλο μέρος υδρόβιας βλάστησης λόγω υπερβολικής αλατότητας, ενώ τα κουνούπια συνεχίζουν να υπάρχουν.

Σε πρόσφατη επίσκεψη του Δρ Γ. Κατσαδωράκη στη περιοχή προτείνονται κάποια διαχειριστικά μέτρα που πρέπει να ληφθούν άμεσα για να μπορέσει να ανακάμψει ο υγρότοπος και να επανέλθει στην προηγούμενη του μορφή. Ποιος όμως θα αναλάβει την εφαρμογή αυτών των μέτρων όταν ο ίδιος ο Δήμος έχει συμβάλει στην καταστροφή του Υγρότοπου;

Για περισσότερες πληροφορίες:
Eua Δημητρίου, Υπεύθυνη Παρακολούθησης
Κω library@1gym-ko.dod.sch.gr
Φίλιππος Παπανικολάου,
Ζωοφιλική Οικολογική Ένωση Κω

Συμμετοχή των Υπευθύνων σε άλλες δράσεις της ΕΟΕ

Census Μαυροπετρίτη 2005

Συνέχεια των δράσεων της απογραφής του Μαυροπετρίτη και της παρακολούθησης της αναπαραγωγής του στο Αιγαίο για το 2005

Για δεύτερο συνεχή χρόνο η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία έδωσε το δυναμικό παρόν σε νησιά και νησίδες του Αιγαίου, λημέρια γνωστά όχι μόνο για τον Μαυροπετρίτη αλλά και για τα έμπειρα στελέχη της ΕΟΕ τα οποία είχαν επωμιστεί με το βάρος της ολοκλήρωσης της απογραφής του είδους στον ελλαδικό χώρο αλλά και της παρακολούθησης της αναπαραγωγής του σε επιλεγμένες αποικίες (στα πλαίσια του προγράμματος LIFE-Μαυροπετρίτη).

Φαίνεται ότι οι ευχές όλων μας για καλές θάλασσες τούτη τη χρονιά έπιασαν τόπο αφού οι ομάδες πεδίου της Ορνιθολογικής κατάφεραν μέσα από τις εξορμήσεις τους την περίοδο Αυγούστου-Σεπτεμβρίου να απογράψουν όλες τις αποικίες σε Κυκλάδες, Δωδεκάνησα, Βόρειο Αιγαίο, Σποράδες, Ιόνιο και νησίδες Καρπάθιου που δεν είχαν

καλυφθεί πέρυσι. Το αποτέλεσμα ήταν εντυπωσιακό αφού μετά και την ολοκλήρωση της φετινής απογραφής έχει συνολικά καλυφθεί μέσα στα δύο τελευταία έτη, το 90 έως 95% της κατανομής του είδους στον Ελλαδικό χώρο.

Αν και η επεξεργασία και αξιολόγηση των συλλεχθέντων στοιχείων βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη, εντούτοις οι πρώτες αξιόπιστες εκτιμήσεις, τεκμηριώνουν περίτρανα τη χώρα μας ως τη σημαντικότερη περιοχή παγκοσμίως για την αναπαραγωγή του Μαυροπετρίτη. Παράλληλα αναδεικνύεται έμμεσα για άλλη μια φορά πόσο κρίσιμο μεταναστευτικό πέρασμα συνιστά ο χώρος του Αιγαίου, με τις αναρίθμητες νησίδες να αποτελούν ιδιαίτερα προσφιλείς ενδιάμεσους μεταναστευτικούς σταθμούς για πολλά στρουθιόμορφα, την πηγή τροφής για τους νεαρούς Μαυροπετρίτες.

Και σε αυτήν την περίπτωση ιδιαίτερη μνεία θα πρέπει να γίνει στο σύνολο των 60 περίπου εθελοντών, μεταξύ των οποίων και αρκετών Caretaker, οι οποίοι μαζί με τους ορνιθολόγους πεδίου του προγράμματος στελέχωσαν τις φετινές αποστολές σε όλα τα μήκη και πλάτη του Αιγαίου, υπερτονίζοντας με αυτόν τρόπο την αξία της εθελοντικής εργασίας ιδιαίτερα όταν αυτή συνοδεύεται από γνώση του αντικειμένου, αίσθημα ευθύνης απέναντι στην ανάγκη προστασίας και διατήρησης της φύσης, πνεύμα συνεργασίας και καλή διάθεση.

Γιώργος Καρρής, Επιστημονικός Υπεύθυνος Προγράμματος Μαυροπετρίτη
gkarris@ornithologiki.gr

ΟΣΑ – Ορνιθολογικός Σταθμός Αντικυθήρων

Ο Επιστημονικός Σταθμός Αντικυθήρων δημιουργήθηκε από την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία (ΕΟΕ) και την Κοινότητα Αντικυθήρων με την υποστήριξη του BirdLife International, την επιστημονική υποστήριξη του Ελληνικού Κέντρου Δακτυλίωσης Πουλιών (ΕΚΔΠ) και την οικονομική υποστήριξη του Ιδρύματος Λεβέντη, με σκοπό να μελετηθεί η μετανάστευση των πουλιών πάνω από τη δυτική Ελλάδα, αλλά και όχι μόνο. Περιοχές όπως τα Αντικύθηρα, τα Κύθηρα, η Μάνη και η Κρήτη παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο για χιλιάδες πουλιά όταν αυτά πραγματοποιούν τις ετήσιες μεταναστεύσεις τους. Λόγω των μεγάλων αποστάσεων που έχουν να καλύψουν σε μικρό χρονικό διάστημα, αυτές οι περιοχές αποτελούν για τα πουλιά σημαντικά σημεία στα οποία θα βρουν χώρους για τροφή και ξεκούραση. Τους δίνεται, δηλαδή, η δυνατότητα να ανανεώσουν την ενέργεια που κατανάλωσαν για να φτάσουν έως εκεί, έτσι ώστε να μπορέσουν να συνεχίσουν την μετανάστευση τους χωρίς να έχουν πρόβλημα.

Κάθε χρόνο κατά τη διάρκεια και των δύο μεταναστευτικών περιόδων (φθινόπωρο και άνοιξη) τα Αντικύθηρα δέχονται, λόγω της θέσης τους, έναν τεράστιο αριθμό πουλιών. Κάποια από αυτά απλώς περνούν χωρίς να κάθονται καθόλου στο νησί και άλλα, μετά από ένα μακρύ ταξίδι, σταματούν για λίγες ώρες εκεί, τόσες όσες τους χρειάζονται για να ξεκουραστούν και να τραφούν.

Το ερευνητικό Πεδίο του ΟΣΑ εκτείνεται από τις νότιες ακτές της Πελοποννήσου μέχρι και τη δυτική ακτή της Κρήτης και περιλαμβάνει:

1. Δακτυλίωσεις πουλιών
2. Παρακολούθηση της μετανάστευσης των Αρπακτικών πουλιών
3. Παρακολούθηση της αποικίας του Μαυροπετρίτη
4. Παρακολούθηση των αποικιών των θαλασσοπουλιών των γύρω νησίδων
5. Καταγραφή της χλωρίδας και πανίδας των Κυθήρων – Αντικυθήρων και των γύρω νησίδων

Ο Σταθμός, εκτός από τους δύο επιστημονικούς υπεύθυνους, ο ένας για τις δακτυλίωσεις και ο άλλος για την καταγραφή των αρπακτικών και μικρόπουλων, αυτήν την στιγμή λειτουργεί κυρίως με εθελοντές που

έρχονται στον σταθμό την άνοιξη από τέλος Μαρτίου έως τέλος Μαΐου και το Φθινόπωρο από τέλος Αυγούστου μέχρι και τα μέσα με τέλος Οκτωβρίου. Οι εθελοντές αναλόγως το ενδιαφέρον τους αλλά και την εμπειρία τους, μπορούν να πάρουν μέρος στις δακτυλίωσεις, στη καταγραφή των αρπακτικών, στην καταμέτρηση των μαυροπετρίτων, στην καταγραφή της μετανάστευσης κ.α. Μέχρι στιγμή οι περισσότεροι εθελοντές που έχουν έρθει στα Αντικύθηρα προέρχονται από το εξωτερικό ενώ δεν είναι και λίγοι και οι έλληνες που έχουν περάσει από εκεί. Τα δύο τελευταία χρόνια συμμετείχαν και caretakers στις δραστηριότητες του σταθμού όπως ο Αποστόλης Χριστόπουλος (caretaker Σπερχειού) που συμμετείχε στο πρόγραμμα του Μαυροπετρίτη και παρέμεινε στα Αντικύθηρα ενάμιση μήνα μελετώντας τον Μαυροπετρίτη και παράλληλα δακτυλίωνε μικρόπουλα και κατέγραφε αρπακτικά. Όσοι έχουν περάσει από τα Αντικύθηρα έχουν εντυπωσιαστεί και από τον χώρο αλλά και κυρίως από τα πλήθος των πουλιών. Σίγουρα πέρα από επιστημονικής πλευράς το νησί αποτελεί έναν μικρό παράδεισο για τους παρατηρητές πουλιών αλλά και ένα πολύ καλό σχολείο για αυτούς που θέλουν να μάθουν τα πουλιά.

Θόδωρος Κομηνός, Βιολόγος-Ορνιθολόγος
kithironiscus@yahoo.gr

Post-LIFE επίσκεψη στη Γιάλοβα

Μια ευχάριστη επίσκεψη «ελέγχου» δέχτηκε η ΕΟΕ στην Γιάλοβα στις αρχές Σεπτεμβρίου. Η επίσκεψη έγινε από την εξωτερική ομάδα παρακολούθησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στα πλαίσια της διαδικασίας «Post Life». Ουσιαστικά η διαδικασία αυτή αφορά μια

επίσκεψη σε κάθε χώρα σε ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα LIFE το οποίο έχει λήξει τουλάχιστον εδώ και δύο χρόνια. Σκοπός της επίσκεψης είναι να δει η Επιτροπή κατά πόσο το πρόγραμμα «έπιασε τόπο», κατά πόσο δηλαδή οι δράσεις που έγιναν στα πλαίσια του προγράμματος πέτυχαν τον σκοπό τους και κατά πόσο υπήρχε και συνέχεια των δράσεων. Για την Ελλάδα λοιπόν, η Επιτροπή έχοντας ακούσει καλά λόγια για το πρόγραμμα της Γιάλοβας και την συνέχειά του από την Ορνιθολογική, ήρθε να δει κατά πόσο αυτό αληθεύει και τι ακριβώς συμβαίνει στην Γιάλοβα. Η ελέγκτρια που ήρθε έφυγε κατενθουσιασμένη δίνοντάς μας

συγχαρητήρια, καθώς είδε ότι όχι μόνο οι δράσεις του προγράμματος είχαν επιτευχθεί και ότι υπήρχε και συνέχεια, αλλά ότι είχαν γίνει και πολύ περισσότερα πράγματα από όσα προβλεπόταν στο πρόγραμμα.

Βέβαια αξίζει να σημειώσουμε ότι για να διατηρηθεί αυτή η κατάσταση, δηλαδή να γίνεται η διαχείριση των νερών, να προστατεύονται οι αμμοθίνες, να επιδιορθώνονται οι υποδομές, να γίνεται η παρακολούθηση, να πραγματοποιούνται οι επισκέψεις σχολείων και οι ξεναγήσεις στο μονοπάτι της Φύσης, οι εθελοντές και το προσωπικό της ΕΟΕ έχουν τραβήξει πολύ «κουπί» αυτά τα χρόνια. Το αποτέλεσμα όμως είναι θετικό και αυτό πάντα δίνει κουράγιο παρά τις δυσκολίες, να συνεχίζουμε και να βελτιώνουμε τις καταστάσεις.

Να μην ξεχάσουμε βέβαια εδώ να αναφέρουμε ότι πέρα από όλους τους εθελοντές και το προσωπικό που τρέχουν για την Γιάλοβα δεν θα ήταν τίποτα δυνατό αν δεν υπήρχε επί τόπου ο υπεύθυνος παρακολούθησης της Γιάλοβας, Νίκος Λυμπερόπουλος ο οποίος πριν ακόμη από την δημιουργία του Δικτύου, παλεύει καθημερινά για την διατήρηση και προώθηση του προγράμματος διαχείρισης της Γιάλοβας. Χωρίς τον Νίκο μάλλον δεν θα είχαμε να δείξουμε τόσα θετικά για την μετά LIFE εποχή της Γιάλοβας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Έχοντας λοιπόν ένα καλό παράδειγμα δίπλα μας, βάζουμε στόχο για την επανάληψή του και σε άλλες περιοχές. Εντάξει, σίγουρα δεν θα είναι εύκολο αλλά και με την βοήθεια των ανθρώπων του Δικτύου περισσότερα θα είναι δυνατά.

Ξενοφώντας Κάππας, Διευθυντής ΕΟΕ
xkappas@ornithologiki.gr

Ένα πιο «γλυκό» μέλλον για την Ευρώπη

Οι εκτεταμένες καλλιέργειες παραγωγής ζάχαρης στην Ευρώπη και στις αναπτυσσόμενες χώρες έχουν έχουν τεράστιες επιπτώσεις στα πουλιά, στο περιβάλλον και στον άνθρωπο.

Διαβάστε και συμμετέχετε στην καμπάνια της Birdlife International για την αλλαγή της Ευρωπαϊκής πολιτικής για την ζάχαρη, που οδηγεί τους παραγωγούς των αναπτυσσόμενων χωρών σε πτώχευση και ταυτόχρονα καταστρέφει τους φυσικούς τους πόρους και την άγρια ζωή.

www.birdlifecapcampaign.org/sugar